

Makalenin geliş tarihi: 15.07.2020

1. Hakem rapor tarihi: 25.07.2020

2. Hakem rapor tarihi: 15.08.2020

Kabul tarihi: 05.09.2020

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN KAHRAMANI HAYVAN OLAN HİKÂYELERİN SINIF İÇİ KULLANIMI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ (*) (Araştırma Makalesi)

Elif KURT (**)

Öz

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin kahramanı hayvan olan hikâyeler ilgili görüşlerini belirleyip değerlendirmektir. Nitel yaklaşımın benimsendiği bu araştırma bir özel durum çalışmasıdır. Araştırma, 2019 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde hizmet veren 7 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Katılımcı öğretmenlerin tümünün öğrencileri 5-6 yaş grubundadır. Çalışma grubunun seçiminde kolay ulaşılabilir durum örneklemeinden yararlanılmıştır. Öğretmenlerin çalışmaya katılımında gönüllülük esas alınmıştır. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanarak geçerlik-güvenirliği sağlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin tamamı sınıfta karakteri hayvan olan hikâyeleri tercih etmektedir. Katılımcı öğretmenler, sınıfta karakteri hayvan olan hikâyeleri; mevcut hikâyelerde hayvan karakterlerin bulunması, hayvan karakterlerin ilgi çekici, öğüt verici olması ve çocukların hoşuna gitmesi sebepleri ile tercih etmektedir. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenleri, karakteri hayvan olan hikâyelerin olumlu yanlarını, dil gelişimine destek olma, hayvanlarla ilgili bilgi edinme, hayvan sevgisi kazanma, hayvan korkularını yenme, ekolojik döngüyü öğrenme, çevre ve doğa bilgisi edinme şeklinde ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, Öğretmen, Hikâye, Hayvan, Kahraman, Dil Gelişimi.

*) Bu çalışmanın verileri 2019'da elde edilmiştir.

**) Dr., Türkçe Eğitimi
(e-posta: elifkurt07@hotmail.com) ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1040-0406>

Preschool Teacher's Views on the use of Stories with Animal Heroes in the Classroom

Abstract

This study aimed to explore and assess preschool teachers' views on the use of stories with animal heroes in the classroom. The study used a qualitative case study design. It was conducted in 2019 with seven preschool teachers serving under the Ministry of National Education. Students of all participating teachers were aged between 5 and 6 years. The sample was selected through convenience sampling based on voluntary participation. The data were collected using a semi-structured interview form that was prepared by the researcher and tested for validity and reliability. It was found that all participating preschool teachers prefer using stories with animal heroes in the classroom. It was also found that the teachers prefer stories with animal heroes or animal characters because animal heroes and characters are interesting, instructive, and liked by children. Finally, they expressed the positive aspects of stories with animal heroes as follows: supporting language development, providing information about animals, developing a love for animals, overcoming fear of animals, learning the ecological cycle, and acquiring knowledge of the environment and nature.

Keywords: *Preschool, Teacher, Story, Animal, Hero, Language Development.*

1. Giriş

Çocuklar, gelişim döneminde edebiyata ihtiyaç duyarlar. Bu dönemde edebiyat, çocukların zihinsel gelişimini desteklerken, duygusal ve dil gelişimi açısından da önemli bir görev üstlenir.

Çocuk edebiyatı, bireye yaşam boyunca kullanabileceği deneyimler sunar. Bilgi edinme, hayal dünyasını geliştirme, toplumsal ve kültürel değerlere sahip olma bunlardan birkaçıdır. Bununla birlikte çocuk edebiyatı eserleri, bireye estetik zevk verme yönünden de zengin birer materyaldir.

Dil gelişimi açısından çocuk edebiyatı, anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesi açısından çok önemli bir rol üstlenmektedir. Bu açıdan bakıldığında çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuğun gelişiminde bir araç olduğu söylenebilir.

Çocuk edebiyatı ürünleri kapsamında değerlendirilebilecek metin türlerinden biri hikâyedir. Hikâye, yaşanmış ya da yaşanabilmesi olanak dâhilinde olaylar ile durumları ilgi çekici bir şekilde anlatan, okurda heyecan ya da hoşlanma gibi duygulara sebep olan yazılar (Özdemir, 2003) olarak tanımlanabilir. Çocuk edebiyatında ise hikâye, çocukların gerçeklik dönemine yaklaşırken ilgi gösterdikleri yazı çeşididir (Güleryüz, 2006). Yaşanmış ya da yaşanabilir olaylar hikâyenin konusunu oluşturur. Her hikâyede bir olay, bu olayın gerçekleştiği mekân, belli bir zaman dilimi ve mevcut olay ile bağlantılı kişi kadrosu bulunur. Bunlar, hikâye olarak adlandırılan edebî türün en önemli unsurlarıdır (Aktaş ve Gündüz, 2009). Ayrıca her hikâyenin önemli olan bir başlangıcı, bir doruk noktası ve net bir sonu vardır (Kavcar, Oğuzkan ve Aksoy, 2007). Bunlar, serim, düğüm ve çözüm bölü-

mü olarak adlandırılır. Arıcı ve Ungan'a (2013) göre, günümüz hikâye yazarları olay, kişi, yer ve zaman gibi öğelere fazla yer vermemektedir. Çoğu çağdaş yazar, soyut hikâyelere öncelik vererek gerçeküstülüğü ve bilinçaltını ele almaktadır. Kara'ya (2007) göre hikâye her yaşta insana hitap eden, fakat çocuklar için olmazsa olmaz bir türdür. Çocukların eğitiminde hikâyeler çok önemli bir işleve sahiptir.

Çocuğun ihtiyaçları açısından bakıldığında hikâyelerin okul öncesi eğitimde dil etkinlikleri için önemli birer materyal olduğu söylenebilir. Oğuzkan'a (2013) göre çocuklar için hikâye dinlemek bir ihtiyaçtır ve özellikle okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler hikâye anlatma gereği duyarlar. Hikâye anlatmak gelişigüzel bir iş değildir. Eğitsel bir amaca erişmek, çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına cevap vermek için hikâye anlatırken birtakım kurallara dikkat etmek gerekir.

Okul öncesi öğretmenlerinin hikâye etkinlikleri kapsamında dikkat edecekleri ilk nokta kitap seçimidir. Çocuk edebiyatı kaynaklarında bulunması gereken birtakım biçim ve içerik özellikleri vardır. Bu kapsamda çocuk kitapları; içeriksel olarak, plan, giriş, gelişme, sonuç, konu, ana düşünce, kahramanlar, dil ve biçim, sözcük yapısı ve sayıları (Güleryüz, 2003); biçimsel olarak ise kitap boyutu, kapak, kâğıt kalitesi ve tasarımı, ciltleme, kenar boşlukları ve resimler açısından çocuğa uygun olmalıdır (Yılar, 2007). Bunlar, okul öncesinde kullanılan hikâye kitapları için de geçerlidir. Kullanılacak hikâye kitaplarının okul öncesi dönemdeki çocukların seviyesine uygun olması gerekir.

Hikâye etkinliklerine başlamadan önce öğretmenin çocukların dikkatini çekmesi gerekir. Çocukları hikâyenin konusuna yaklaştırarak onları hikâyenin içine alacak hazırlık çalışmaları yapılmalıdır.

Hikâye etkinlikleri sırasında, öğretmen ses tonuna dikkat etmeli, yer yer ses tonunu değiştirmelidir. Jestlerle hikâyeyi desteklemeli, çocukları düşünmeye yönlendirmelidir. Öğretmen gerekirse hikâyenin bir yerinde durup kelime ve kavramla ilgili açıklama yapabilir. Ayrıca anlatımı canlı hale getirmek için resim ya da gerçek eşya gibi materyallerden yararlanılabilir (Oğuzkan, 2013). Böylece bu etkinlikler sırasındaki kazanımların sağlanması kolaylaşmış olacaktır.

Okul Öncesi Eğitim Programı'na göre, resimli öykü okuma çalışmalarında öğretmenler, öykü bitiminde çocuklarla öykü hakkında konuşabilir. Bu konuşmalar, sorular eşliğinde öykünün olayı, kahramanları ile ilgili olabilir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013)

Çocuk hikâyeleri, konu ve karakter bakımından değişik şekillerde kategorize edilebilir. Bunlar; yakın çevre hikâyeleri, mizah hikâyeleri, macera hikâyeleri, gezi hikâyeleri, tarihsel hikâyeler ve benzeridir.

Okul öncesi çocuklarına anlatılan hikâyelerde kahramanlar insan olabileceği gibi, bitki, eşya ve hayvanlardan da oluşabilir. Karakteri hayvan olan hikâyelerde genellikle kişileştirmeye başvurulur, insana ait özellikler hayvana yüklenir.

Karakteri hayvan olan hikâyelerin, çocuğun dikkatini çekme açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca hayvan karakteri barındıran hikâyeler, çocuğa hayvan sevgisi

aşılar. Toplumsal değerleri çocuğa aktarma açısından hayvan karakterleri ilgi çekici birer unsur değerindedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin kahramanı hayvan olan hikâyeler ilgili görüşlerini belirleyip değerlendirmektir.

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yöntemi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Nitel yaklaşımın benimsendiği bu araştırma, bir özel durum çalışmasıdır. Durum çalışması, araştırmacıların gerçek hayat, güncel olan sınırlanmış bir durum ya da belli bir süreç içindeki sınırlandırılmış durumlar ile ilgili çoklu bilgi kaynakları (örnek olarak mülakat) aracılığı ile detaylı bilgi edindiği, durum betimlemesi veya durum temaları ortaya koyduğu nitel bir yaklaşımdır (Creswell, 2013).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırma, 2019 yılında Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde hizmet veren 7 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Katılımcı öğretmenlerin tümünün öğrencileri 5-6 yaş grubundadır. Çalışma grubunun seçiminde kolay ulaşılabilir durum örneklemesinden yararlanılmıştır. Öğretmenlerin çalışmaya katılımlarında gönüllük esas alınmıştır. Katılımcı öğretmenler; Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6 ve Ö7 olarak kodlanmıştır.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Kişisel Bilgiler

Öğretmen Kodu	Cinsiyet	Hizmet Süresi/ Yıl	Sınıfının Yaş Grubu
Ö1	Kadın	7	5-6
Ö2	Kadın	11	5-6
Ö3	Kadın	8	5-6
Ö4	Kadın	5	5-6
Ö5	Kadın	6	5-6
Ö6	Kadın	3	5-6
Ö7	Kadın	3	5-6

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğretmenler ile ilgili ön bilgilere yer verilmiştir. Bu bilgiler, araştırma bulgularının yorumlanmasında yol gösterici niteliktedir.

Tablo 1’e göre araştırmaya katılan 7 okul öncesi öğretmenin tamamı kadındır. Öğretmenlerin hizmet süresi 3 ile 11 yıl arasında değişmektedir. Öğretmenlerin tamamı 5-6 yaş grubu öğrenciye sahiptir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanarak geçerlik-güvenirliği sağlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır.

Görüşme formu, 2 bölüm ve 10 maddeden oluşmaktadır. Birinci bölümde, öğretmenler ile ilgili kişisel bilgilere ulaşmayı amaçlayan 3 madde mevcuttur. İkinci bölümde ise öğretmenlerin kahramanı hayvan olan hikâyeler ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik 7 madde bulunmaktadır.

Görüşme formu ile ilgili 4 alan uzmanından görüş alınarak form üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca form, verilerin toplanmasından önce 4 öğretmen ile pilot uygulama yapılarak açıklık ve anlaşılabilirlik açısından sınanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Öğretmenlerle yapılan mülakatlar sonucu elde edilen veriler, sürekli karşılaştırmalı analiz metodu ile çözümlenmiştir. Sürekli karşılaştırmalı analiz metodunda veriler, toplanmasının ardından hemen analiz edilir ve elde edilen kavramlar ile olgular daha sonraki veri toplama süreçlerine dâhil edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu doğrultuda elde edilen veriler, analiz edilerek tablolar ve şekiller aracılığı ile gösterilmiştir. Tablolar, katılımcı görüşlerinden birebir alıntılar ile desteklenerek açıklanmıştır.

2.5. Araştırma Etiği

Bu çalışmanın yürütülmesi ve raporlanması sürecinde araştırma ve yayın etiği kurallarına uyulmasına özen gösterilmiş, çalışmada intihal ve benzeri durumlara yer verilmiştir. Çalışmanın bütünündeki veriler akademik kurallara uygun şekilde elde edilmiş ve sunulmuştur. Araştırma sürecinde kullanılan kaynaklara metin içinde ve kaynakçada atıf yapılmıştır. Ayrıca, çalışma grubunu oluşturan katılımcılara araştırmanın amacı ve niteliği ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Verilerin toplanma sürecindeki görüşmelerde katılımcıların kendilerini rahat ifade edecekleri bir ortam sağlanmıştır.

3. Bulgular

Bu kısımda, okul öncesi öğretmenleri ile yapılan mülakatlar sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıfta hikâye okuma sıklığı ve hikâye okuma amaçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta Hikâye Okuma Durumu ve Sıklığı

Öğretmen Kodu	Öğretmenlerin Sınıfta Hikâye Okuma Durumu	Öğretmenlerin Sınıfta Hikâye Okuma Sıklığı
Ö1	✓	Haftada 5 defa
Ö2	✓	Haftada 1 defa
Ö3	✓	Haftada 4 defa
Ö4	✓	Haftada 3 defa
Ö5	✓	Haftada 2 defa
Ö6	✓	Haftada 5 defa
Ö7	✓	Haftada 5 defa

Tablo 2’ye bakıldığında, okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta hikâye okuma sıklığının haftada 1 ile 5 arasında değiştiği görülür. Sınıfında haftada 1 defa hikâye okuyan 1; haftada 2 defa hikâye okuyan 1; haftada 3 defa hikâye okuyan 1; haftada 4 defa hikâye okuyan 1; haftada 5 defa hikâye okuyan 3 öğretmen bulunmaktadır.

Tablo 3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta Karakteri Hayvan Olan Hikâyeleri Tercih Etme Durumları ve Bunları Tercih Sebepleri

Öğretmen Kodu	Öğretmenlerin Sınıfta Karakteri Hayvan Olan Hikâyeleri Tercih Etme Durumu	Öğretmenlerin Sınıfta Karakteri Hayvan Olan Hikâyeleri Tercih Etme Nedeni
Ö1	✓	- Mevcut hikâyelerde hayvan karakterlerin bulunması - Hayvan karakterlerin ilgi çekici olması
Ö2	✓	- Mevcut hikâyelerde hayvan karakterlerin bulunması - Hayvan karakterlerin çocukların hoşuna gitmesi
Ö3	✓	- Hayvan karakterlerin ilgi çekici olması
Ö4	✓	- Hayvan karakterlerin öğüt verici olması
Ö5	✓	- Hayvan karakterlerin ilgi çekici olması
Ö6	✓	- Hayvan karakterlerin çocukların hoşuna gitmesi
Ö7	✓	- Hayvan karakterlerin çocukların hoşuna gitmesi

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin tamamı sınıfta karakteri hayvan olan hikâyeleri tercih etmektedir.

Katılımcı öğretmenler, sınıfta karakteri hayvan olan hikâyeleri tercih etme sebeplerini şu şekilde sıralamıştır:

- Mevcut hikâyelerde hayvan karakterlerin bulunması
- Hayvan karakterlerin ilgi çekici olması
- Hayvan karakterlerin çocukların hoşuna gitmesi
- Hayvan karakterlerin öğüt verici olması

Katılımcı öğretmenlerin sınıfta karakteri hayvan olan hikâyeleri tercih etme sebepleri içinde en fazla vurguladığı özellikler hayvan karakterlerin ilgi çekici olması ve çocukların hoşuna gitmesidir. Bunu izleyen sebepler ise sırasıyla mevcut hikâyelerde hayvan karakterlerin bulunması ve hayvan karakterlerin öğüt verici olmasıdır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden **Ö1**: *Hemen hemen her zaman karakteri hayvan olan hikâyeleri sınıfta tercih ediyorum. Çünkü hikâyelerin içinde genelde hayvanlar oluyor bu da çocukların ilgisini çekiyor. İfadeleriyle mevcut hikâyelerde hayvan karakterlerin bulunması ve hayvan karakterlerin ilgi çekici olması sebeplerini vurgulamıştır. Ö2 ise yine mevcut hikâyelerde hayvan karakterlerin bulunması ve hayvan karakterlerin çocukların hoşuna gitmesi sebepleri doğrultusunda görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: **Ö6**: *Her zaman karakteri hayvan olan hikâyeleri tercih ediyorum. Bazı setler var, kitap seti. Setin başkahramanı hayvan oluyor zaten. Doğal olarak okuyoruz çocuklara. Çocukların hoşuna gidiyor.**

Tablo 4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta Okudukları Hikâyelerdeki Hayvan Türleri ve Bunları Tercih Sebepleri

Öğretmen Kodu	Öğretmenlerin Hikâyelerde Karakter Olarak Tercih Ettiği Hayvanlar	Hayvanların Karakter Olarak Tercih Edilme Sebepleri
Ö1	- Kedi - Köpek - Kuş - Deniz hayvanları	- Çocukların günlük hayattaki yaşantılarını desteklemek
Ö2	- İnek - Arı - Tavuk	- Çocuklara hayvansal gıdaları öğretmek
Ö3	- İnek - Keçi- koyun - Arı - Tavuk	- Çocukların günlük hayattaki yaşantılarını desteklemek - Çocuklara hayvansal gıdaları öğretmek

Ö4	- Kedi - Köpek - Kuş - Kelebek	- Çocukların günlük hayattaki yaşantılarını desteklemek - Çocukların hayvanları korumalarını sağlamak
Ö5	- At - Tavşan	- Çocukların hayvanları korumalarını sağlamak
Ö6	- Kurbağa - Tavşan	- Çocukların günlük hayattaki yaşantılarını desteklemek
Ö7	- Timsah - Aslan - Kurt	- Çocuklara evcil ve yabani hayvanlar ile ilgili bilgi vermek

Tablo 4'e göre araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin hikâyelerde karakter olarak tercih ettiği hayvanlar; kedi, köpek, kuş, deniz hayvanları, inek, arı, tavuk, keçi, koyun, kelebek, at, tavşan, kurbağa, timsah, aslan ve kurttur.

Araştırmaya katılan öğretmenler, bu hayvanları hikâyelerde karakter olarak tercih etme sebeplerini şu şekilde açıklamıştır:

- Çocukların günlük hayattaki yaşantılarını desteklemek
- Çocuklara hayvansal gıdaları öğretmek
- Çocukların hayvanları korumalarını sağlamak
- Çocuklara evcil ve yabani hayvanlar ile ilgili bilgi vermek

Katılımcı öğretmenler, hayvanları hikâyelerde karakter olarak tercih etme sebepleri içinde en fazla çocukların günlük hayattaki yaşantılarını desteklemeyi vurgulamışlardır.

Çocukların günlük hayattaki yaşantılarını desteklemek ve onlara hayvansal gıdaları öğretmek için hayvanları hikâyelerde karakter olarak tercih ettiğini belirten Ö3, görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir: **Ö3:** *İnek, keçi- koyun, arı, tavuk gibi hayvanların olduğu hikâyeleri özellikle tercih ediyorum. Bu sayede çocuklara yumurta, süt, peynir, bal gibi yiyeceklerin nasıl elde edildiğini öğretiyorum. Gündelik hayatlarına da katkı sağlıyor.* Yine çocukların günlük hayattaki yaşantılarını desteklemek ve onların hayvanları korumalarını sağlamak amacıyla hikâyelerde karakter olarak hayvanları tercih ettiğini belirten **Ö4:** *Kedi, köpek, kelebek gibi çevrelerinde görebilecekleri hayvanları daha çok seçiyorum. Çevrelerindeki hayvanları korumaları için. Bir de gerçek hayata destek olsun diye.* Şeklinde açıklama yapmıştır.

Tablo 5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Karakteri Hayvan Olan Hikâyelerin Olumlu Yanları İle İlgili Görüşleri

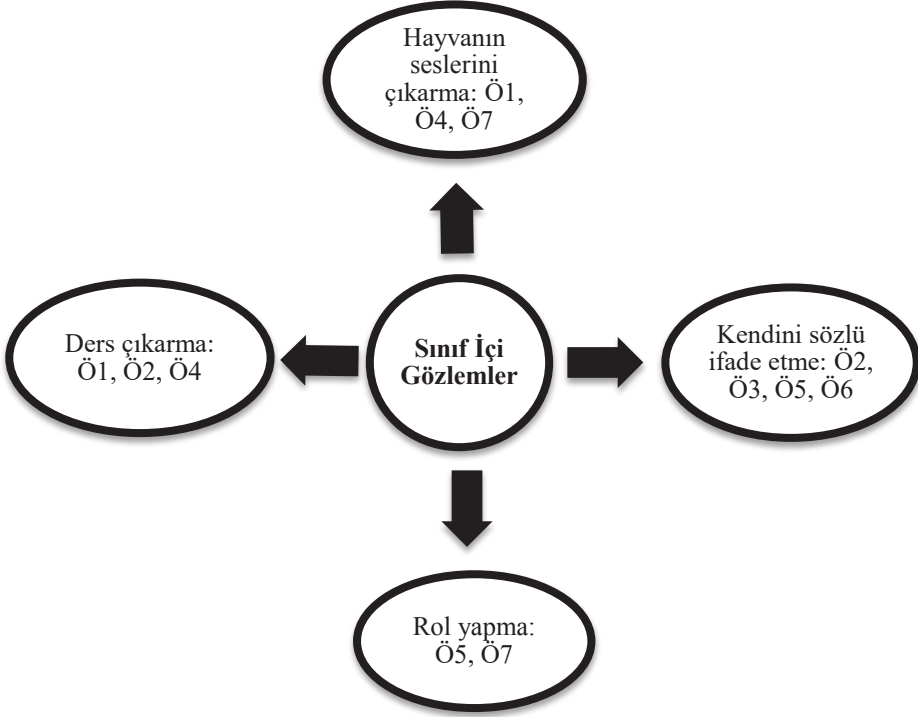
Öğretmen Kodu	Karakteri Hayvan Olan Hikâyelerin Olumlu Yanları ile ilgili Öğretmen Görüşleri
Ö1	- Dil gelişimine destek olma - Hayvanlarla ilgili bilgi edinme - Hayvan sevgisi kazanma
Ö2	- Dil gelişimine destek olma - Hayvan korkularını yenme - Hayvan sevgisi kazanma
Ö3	- Dil gelişimine destek olma - Hayvan sevgisi kazanma - Ekolojik döngüyü öğrenme
Ö4	- Dil gelişimine destek olma - Çevre ve doğa bilgisi edinme - Hayvan sevgisi kazanma
Ö5	- Dil gelişimine destek olma - Hayvan sevgisi kazanma - Çevre ve doğa bilgisi edinme
Ö6	- Dil gelişimine destek olma - Hayvan korkularını yenme - Hayvanlarla ilgili bilgi edinme - Çevre ve doğa bilgisi edinme - Ekolojik döngüyü öğrenme
Ö7	- Dil gelişimine destek olma - Hayvan sevgisi kazanma - Çevre ve doğa bilgisi edinme

Tablo 5'e göre araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenleri, karakteri hayvan olan hikâyelerin olumlu yanlarını şu şekilde sıralamıştır:

- Dil gelişimine destek olma
- Hayvanlarla ilgili bilgi edinme
- Hayvan sevgisi kazanma
- Hayvan korkularını yenme
- Ekolojik döngüyü öğrenme
- Çevre ve doğa bilgisi edinme

Katılımcı öğretmenlerin tamamı, karakteri hayvan olan hikâyelerin olumlu yanı olarak, dil gelişimine destek olma ve hayvan sevgisi kazanmayı vurgulamıştır.

Karakteri hayvan olan hikâyelerin olumlu yanı olarak, dil gelişimine destek olma, hayvan sevgisi kazanma ve ekolojik döngüyü öğrenmeyi vurgulayan Ö3, görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir: **Ö3:** *Çocuklar, hayvan sevgisini çok iyi kazanıyorlar. Aynı zamanda ekolojik dengeyi de öğreniyorlar. Hepsinden önemlisi dil gelişimleri sağlıyor.* Hayvan korkularını yenme, dil gelişimine destek olma, hayvanlarla ilgili bilgi edinme, çevre ve doğa bilgisi edinme, ekolojik döngüyü öğrenme sebeplerini karakteri hayvan olan hikâyelerin olumlu yanı olarak ifade eden **Ö6:** *Çocukların dil becerileri gelişiyor. Çocuk, hayvanlardan ürkmemeyi, onları sevmeyi öğreniyor. Hayvanlar ne işe yarar, bize ne faydaları olur öğreniyorlar. Doğanın nasıl işlediğini, ekosistemi öğreniyorlar.* Şeklinde açıklama yapmıştır.

Şekil 1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Karakteri Hayvan Olan Hikâyelerin Sınıf İçindeki Etkisi İle İlgili Gözlemleri

Şekil 1’de okul öncesi öğretmenlerinin karakteri hayvan olan hikâyelerin sınıf içindeki etkisi ile ilgili gözlemleri gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenleri Şekil 1'e göre karakteri hayvan olan hikâyelerin sınıf içindeki etkisi ile ilgili çocuklarda şu gözlemleri yapmıştır:

- Kendini sözlü ifade etme
- Ders çıkarma
- Hayvan seslerini çıkarma
- Rol yapma

Katılımcı öğretmenler karakteri hayvan olan hikâyelerin sınıf içindeki etkisini en fazla çocukların kendini sözlü ifade etmesi ve hayvan seslerini çıkarması yoluyla gözlemlemişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden **Ö2**: *Mesela, "Karga ile Tilki" hikâyesinde çocuk neyin doğru neyin yanlış olduğunu öğreniyor. Hayattaki olaylardan çıkarım yapabiliyorlar. Bunları konuşarak ifade ediyorlar. Şeklinde görüş bildirerek ders çıkarma ve sözlü ifade becerisi geliştirmeyi vurgulamıştır. Yine sözlü ifadeyi ve rol yapmayı vurgulayan Ö5: Hayvanlarla ilgili konuşuyor, düşüncelerini söylüyorlar. Hayvanların rolüne giriyorlar. Şeklinde kendini ifade etmiştir.*

4. Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonunda, okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta hikâye okuma sıklığının haftada 1 ile 5 arasında değiştiği görülmüştür.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin tamamı sınıfta karakteri hayvan olan hikâyeleri tercih etmektedir.

Katılımcı öğretmenler, sınıfta karakteri hayvan olan hikâyeleri; mevcut hikâyelerde hayvan karakterlerin bulunması, hayvan karakterlerin ilgi çekici, öğüt verici olması ve çocukların hoşuna gitmesi sebepleri ile tercih etmektedir. Katılımcı öğretmenlerin sınıfta karakteri hayvan olan hikâyeleri tercih etme sebepleri içinde en fazla vurguladığı özellikler hayvan karakterlerin ilgi çekici olması ve çocukların hoşuna gitmesidir. Bunu izleyen sebepler ise sırasıyla mevcut hikâyelerde hayvan karakterlerin bulunması ve hayvan karakterlerin öğüt verici olmasıdır. Körükçü (2012), okul öncesi eğitim için hazırlanan resimli çocuk kitaplarını incelediği çalışmasında, çalışma kapsamındaki kitapların %8'inin hayvanlar ile ilgili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yine, Yaşar- Ekici, Turhan, Yılmaz, Kabaca, Poyraz ve Numanoğlu (2016), 2005- 2015 yılları arasında yayınlanmış okul öncesi hikâye kitaplarını inceledikleri çalışmada, ele aldıkları kitapların %44,3'ünün kahramanının hayvan olduğunu ifade etmişleridir.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin hikâyelerde karakter olarak tercih ettiği hayvanlar, kedi, köpek, kuş, deniz hayvanları, inek, arı, tavuk, keçi, koyun, kelebek, at, tavşan, kurbağa, timsah, aslan ve kurttur. Araştırmaya katılan öğretmenler, bu hayvanları hikâyelerde karakter olarak tercih etme sebeplerini; çocukların günlük hayattaki yaşantılarını desteklemek, çocuklara hayvansal gıdaları öğretmek, çocukların hayvanları

korumalarını sağlamak, çocuklara evcil ve yabani hayvanlar ile ilgili bilgi vermek şeklinde sunmuşlardır. Katılımcı öğretmenler, hayvanları hikâyelerde karakter olarak tercih etme sebepleri içinde en fazla çocukların günlük hayattaki yaşantılarını desteklemeyi vurgulamışlardır. Yeniasır (2018), Batı Trakya çocuk hikâyelerini eğitsel olarak incelediği çalışmasında, söz konusu hikâyelerin hayvanları koruma konusunda öğüt verdiği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenleri, karakteri hayvan olan hikâyelerin olumlu yanlarını, dil gelişimine destek olma, hayvanlarla ilgili bilgi edinme, hayvan sevgisi kazanma, hayvan korkularını yenme, ekolojik döngüyü öğrenme, çevre ve doğa bilgisi edinme şeklinde ifade etmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin tamamı, karakteri hayvan olan hikâyelerin olumlu yanı olarak, dil gelişimine destek olma ve hayvan sevgisi kazanmayı vurgulamıştır. Cintaş-Yıldız (2011), çocuklara hayvan sevgisi kazandırmada kitapların göz ardı edilemeyecek bir rol oynadığını ifade eder. Enginün, Göknil, Gönen, Oğuzkan, Oktay, Oral, Şirin ve Tuncer (2000), benzer olarak hayvanları, bitkileri vb. tanıtan eserlerin, çocukların dünyayı ve doğayı tanıyarak sevmelerine olanak sağladığını belirtmiştir. Dirican ve Dağlıoğlu (2014), resimli hikâye kitaplarındaki değerleri inceledikleri çalışmalarında hayvan beslemeyi sevgi ve hayvanları ve doğayı korumayı saygı kategorisinde ele almışlardır.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenleri, karakteri hayvan olan hikâyelerin sınıf içindeki etkisini çocukların kendini sözlü ifade etmeleri, ders çıkarmaları, hayvan seslerini çıkarmaları ve rol yapmaları ile gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Katılımcı öğretmenler karakteri hayvan olan hikâyelerin sınıf içindeki etkisini en fazla çocukların kendini sözlü ifade etmesi ve hayvan seslerini çıkarması yoluyla gözlemlemişlerdir. Adak-Özdemir ve Özdemir-Beceren, okul öncesi kitaplarında bulunan karakterlerin hayvanlardan oluşmasını çocuğa görelilik açısından olumlu bir özellik olarak nitelendirir. Uğurlu (2013) ise karakterleri hayvanlar olan hikâyelerin amacının dersler vermek olduğunu belirtir.

Çalışmada elde edilen sonuçlara dayanarak, okul öncesi öğretmenlerinin kahramanı hayvan olan hikâyeler ile ilgili çalışmalarını sürdürmesi ile ilgili önerilerde bulunulabilir.

Kaynakça

- Adak Özdemir, A. ve Özdemir Beceren, B. (2019). Sözcüksüz kitapların niteliğinin ve okul öncesi dönem çocuklarının sözcüksüz kitap anlatımlarının incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*,(XXXIX), 1- 41.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2009). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Arıcı, A. F. ve Urgan, S. (2013). *Yazılı anlatım el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cintaş- Yıldız, D. (2011). İbrahim Zeki Burdurlu'nun eserlerinde sevgi değeri. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 29. 203-230.

- Creswell, J.W. (2013). Beş nitel araştırma yaklaşımı. (Çev. M. Aydın). M. Bütün ve S.B. Demir. (Çev. Editörleri). *Nitel Araştırma Yöntemleri- Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. Ankara: Siyasal Kitabevi, s.69-110'daki bölüm.
- Dirican, R., ve Dağlıoğlu, H. E. (2014). 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikâye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, 3(2), 44-69.
- Enginün, İ., Göknil, C., Gönen, M., Oğuzkan, A. F., Oktay, A., Oral, F., Şirin, M. R., ve Tuncer, N. (2000). Bilgi kazandırıcı çocuk kitapları ne gibi niteliklere sahiptir. M. R. Şirin. (Editör). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, s.216- 218'deki bölüm.
- Güleryüz, H. (2003). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem.
- Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem.
- Kara, R. (2007). Çocuk edebiyatının kaynakları- hayale dayalı türler- hikâye. Ö. Yılar ve L. Turan. (Editörler). *Eğitim Fakülteleri için Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, s.148-165'teki bölüm.
- Kavcar, C., Oğuzkan, A. F. ve Aksoy, Ö. (2007). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Körükçü, Ö. (2012). Okulöncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya University Journal of Social Science*, 14(2), 243- 254.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Oğuzkan, A. F. (2013). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özdemir, E. (2003). *Anlatım sanatı- kompozisyon*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Uğurlu, S. B. (2013). Resimli çocuk kitaplarında hayvan karakter kullanımı. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(4), Spring 2013, 1381-1393.
- Yaşar-Ekici, F., Turhan Ş., Yılmaz T., Kabaca İ., Poyraz Z. K., Numanoğlu, Y. (2016). 2005 - 2015 Yılları arasında yayımlanmış okul öncesi hikâye kitaplarının kavramsal, gelişimsel ve biçimsel açıdan incelenmesi. *Avrasya Eğitim ve Literatür Dergisi*, (6), 9-23.
- Yeniasır, M. (2018). Eğitsel açıdan Batı Trakya çocuk hikâyelerine bir bakış. *Journal of History Culture and Art Research*, 7(2), 410-417.
- Yılar, Ö. (2011). Çocuk edebiyatı. Ö. Yılar ve L. Turan. (Editör). *Eğitim Fakülteleri için Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, s.37-66'daki bölüm.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

